

Р. Я. Лаврентій

Орел-Степняк Микола Григорович

ОРЕЛ-СТЕПНЯК Микола Григорович (справж. – Орел; ін. псевд. – Степняк; 11. 05. 1885, с. Вельбівка, нині Миргород. р-ну Полтав. обл. – 27. 12. 1950, Львів) – актор, режисер, театральньо-громадський діяч. Виступав як соліст-декламатор на концертах та культ.-осв. заходах. Працював актором і реж., очолював аматор. укр. муз.-драм. гуртки (м. Ромни, нині Сум. обл., 1906–17; Полтава, 1911–18, заступник голови; м. Коломия, Косів, нині Івано-Фр. обл., Дрогобич, нині Львів. обл., 1923–24, Станіслав, нині Івано-Франківськ, 1924–25; Луцьк, 1926–39), що діяли переважно при товаристві «Просвіта». Співпрацював також із Укр. г-зією у Луцьку (1926–39). Брав активну участь в організації театр. життя в УНР (1917–18): секр. Комітету Укр. нац. театру, згодом представник Комітету в Київ. укр. міській управі (разом із І. Мар'яненком), один із засн. (разом із І. Мар'яненком, О. Олесем, Л. Старицькою-Черняхівською, О. Кошицем та ін.) і чл. товариства «Вільний театр», що координувало театр. та муз. життя на тер. Української Держави. 1917 працював реж. в Укр. нац. театрі у Києві, 1919–20 – директор однієї з філій Держ. театру УНР у м. Кам'янець-Подільський (нині Хмельн. обл.) під керівництвом М. Садовського. У жовтні 1920 був змушений виїхати з частиною акторів до м. Тарнув (Польща). 1921 запрошений до Укр. нар. театру товариства «Укр. бесіда» у Львові (мист. кер. – О. Загаров). 1922–23 керував приват. колективом «Укр. театр Орла-Степняка» (при товаристві «Просвіта» у Львові), в якому виступали М. Авсюкевич, Г. Березовський, Л. Кривицька, Г. Борисоглібська, Г. Орлівна та ін. 1941–43 працював у Волин. укр. театрі в Луцьку. 1944 – реж. і мист. кер. Укр. театру при Укр. допомоговому комітеті у Перемишлі. Театр. колективи під керівництвом О.-С. і його постановки відзначалися патріот. позицією (побут.-етногр., істор.-просвітн. лінія у репертуарі), висміюванням рос. самодержавства і всього ворожого укр. державності. У Польщі постійно зазнавав адм. перешкод своїй театр. діяльності, а в СРСР 2 грудня 1949 заарешт. і знищений рад. владою (раптово помер під час засідання Львів. обл. суду). Реабіліт. 1992. Автор інсценізації «У різдвяну ніч» (за М. Гоголем) та ін.

Основні ролі

Шельменко («Шельменко-денщик» Г. Квітки-Основ'яненка), Іван, Віталій («Безталанна», «Чумаки» І. Карпенка-Карого), Микита («Молода кров» В. Винниченка). Вистави: «У Гайхан-

бея» В. Самійленка (1917, 1922), «Глитай, або ж Павук» М. Кропивницького, «Борці за мрії» І. Тогобочного (1922), «Безталанна» І. Карпенка-Карого (1922, 1942), «Шельменко-чура» Г. Квітки-Основ'яненка (1924, 1926), «Молода кров» В. Винниченка (1924, 1931), «Хмара» О. Суходольського (1926), «Хатня революція» О. Володського, «Еспанська муха» Ф. Арнольда і Е. Баха (1944, роль Фабриканта).

Державний архів

ЦДІА України у Львові. Ф. 348, оп. 1, спр. 6457; архів Упр. СБУ у Львів. обл. Спр. № П-27 216.

Рекомендована література

1. (а. г.) [Андрій Головка]. Вистави трупи Орла у Львові // Театр. мистецтво. 1922. Вип. 7–8;
2. Левадин І. Український театр під проводом М. Орла-Степняка в Станиславові // Там само. 1924. Вип. 4;
3. О. А. Український театр Миколи Орла-Степняка // Діло. 1926. Ч. 233;
4. Око. З приводу виступів театру Миколи Орла-Степняка // Громада. Лц., 1926. Ч. 29;
5. В. П. «Безталанна» // Укр. голос. Лц., 1942. Ч. 6;
6. Т. П. Премієра перемиського театру // Львів. вісти. 1944. Ч. 110;
7. Боньковська О. Український мандрівний театр Миколи Орла-Степняка (Галичина, 1920-ті рр.) // Народозн. зошити. 1999. № 5;
8. Морозюк В. У світі мистецьких чар. Ів.-Ф., 2003.

Бібліографічний опис:

Орел-Степняк Микола Григорович / Р. Я. Лаврентій // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75689>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).